

С Т А Н О В И Щ Е

за избор на доцент по професионално направление: 3.2. Психология
/Възрастова и педагогическа психология – педагогическа психология/,
обявен за нуждите на СУ "Св. Кл. Охридски"

Автор на становището: проф. дпн Клавдия Сапунджиева, СУ

В конкурса участва само един кандидат – гл. ас. д-р Албена Крумова Крумова. Конкурсът е обявен в ДВ - бр. 83/17.10.2017 г. По процедурата няма нарушения, а представените документи и материали са съобразени с Правилника за развитие на академичния състав на СУ.

1. Биографични данни и преподавателски статус:

Албена Крумова е родена през 1973 г. Завършила е специалност "Психология" през 1997 г. Защитила е докторска дисертация и е доктор по Медицинска психология (Клинична и консултативна психология) от 2006 г. Темата на дисертационния труд е: „Межкултурни модели на болестта: сравнителен анализ”.

Албена Крумова е главен асистент в СУ, катедра „Социална, трудова и педагогическа психология”. Преподавателската ѝ дейност е свързана с лекции и семинарни упражнения по психология и педагогическа психология и отговаря на направлението на конкурса. Конкурсът е осигурен с необходимите часове по обявеното научно направление. За

разностранната подготовка на Албена Крумова допринасят и различните ѝ допълнителни квалификации и предишни длъжности, свързани предимно с консултантска, обучителна, редакторска и издателска дейност.

2. Научно творчество:

Албена Крумова е автор на общо 52 публикации, които са активно представени на различни наши и международни форуми. Те са разнообразни по жанр – 3 самостоятелни книги, 1 колективна монография, 17 статии, студии и научни доклади на български език и 31 статии, студии и научни доклади на английски език. В конкурса тя участва със самостоятелни публикации - 2 книги и 11 научни статии на български език.

Основните трудове по конкурса са книгите с монографичен характер: „Психология на образованието – един съвременен поглед”, 2017 (№ 1) и „Абнормно детско развитие и поведение”, 2015 (№ 2). Като проблематика те покриват напълно темата на конкурса и са израз на добър изследователски усет, както и на интереса на автора към съвременните подходи и аспекти на педагогическата психология и детското развитие.

Първата книга е своеобразен научен синтез на теориите, подходите и моделите на образователната психология, на теориите за развитието и психологическите профили на децата в норма, на децата със специални потребности и надарените деца, на управлението на класната стая и мениджмънта на класа. Същевременно с това тя има и характеристиките на академичен учебник с примери, казуси, задачи, обобщения, обзори и съпоставки (напр. между теориите за развитието на Ж. Пиаже и Л. С. Виготски). Освен модерната структура, в съдържателно отношение книгата разглежда основните и най- актуални теми и проблеми на педагогическата психология. Цитираната литература е само на английски и е значителен научен масив от идеи и произведения, който представя

водещите в това направление автори. *Въпрос:* Този факт (англоезичната литература) има ли връзка със „съвременния поглед” към психологията на образованието или е само предпочитание на автора?

Втората книга очертава картината на абнормното детско развитие и поведение – фактори, клинични проблеми на развитието, категоризация и описание на разстройствата в детска и юношеска възраст, различните терапевтични подходи за работа с деца и др. п. Специално внимание е отделено на разстройството с дефицит на вниманието, на хиперактивността, както и на децата с интелектуални затруднения. Налице са казуси, подходи за диагностика и терапия, както и описание на промените, настъпили в това отношение след публикуването на DSM-V, което практическо улеснение за училищните психолози и педагозите, които работят с децата. Тук *въпросът* ми е защо при представянето на терапиите за деца се разглеждат само или именно подходите: психодинамичен; поведенчески; когнитивен, когнитивно-поведенчески и биологичен – с. 120 -126?

Останалите публикации са статии в научни списания и обхващат спектъра на проблемите в детското развитие и поведението на децата (№ 2, 7, 9, 10 и др.), психологическите аспекти на управлението на класната стая (№ 3, 6 и др.), стиловете на родителстване (№ 6, 8 и др.) и др. Те потвърждават интересите на автора към детското развитие, проблемното поведение на децата и справянето с конфликтите, взаимоотношенията учители - родители и др. И тук, както и в книгите, авторът продължава да следва *идеята за клиничен подход към образователната проблематика*, което е своеобразен *принос* и съвременен поглед за развитието на възрастовата и педагогическа психология. *Бележката* ми тук е за бъдещ стремеж към по-голяма дълбочина и критичност на анализа, както и преодоляване на съществуващия на места декларативен стил на писане.

Основните *приноси* на кандидата са:

1. Въз основа на богат научен ресурс (над 1000 съвременни англоезични източника и автори) са представени и са анализирани най-важните страни на педагогическата психология и психология на развитието, като са изведени особено значимите съвременни акценти, свързани с образователната практика, ефективното учене и обучение, родителските стилове, диагностика и обучение на деца-таланти, на деца със затруднения, управлението на класната стая и др.

2. Очертана е общата и клинична картина на детското развитие, като са открити основните аспекти и са изведени фокуси на анализ, свързани с оценката, диагностиката и терапията на разстройствата в детска възраст, абнормното поведение, личностните дефицити и др. Следва се идеята за симбиоза между клиничната и образователната психология и се утвърждава клиничният подход към образователната проблематика, което показва съвременен поглед, академичен стил и стремеж за преосмисляне на проблематиката чрез аргументативния инструментариум на конкретна, водеща научна идея.

3. Налице е емпирична обосновка на изведените теоретични обобщения и профили на детското развитие, като са изведени практически съвети във връзка със стиловете на преподаване и учене, обучението на децата със затруднения, обучението на надарените деца, управлението на класната стая и др. п., с което се подпомага работата на училищните психолози и учителите.

Публикациите отговарят на темата на конкурса. Позоваванията и цитиранията са коректни и прецизни. Приносите отразяват коректно постигнатото в рамките на трудовете по конкурса.

Представен е и списък с цитирания и индексации, които са достатъчни за целта на конкурса.

3. Критични бележки, въпроси и препоръки

Въпросът ми е свързан с термините „образователна психология”, „педагогическа психология”, „психология на образованието” и тяхната употреба както в научните текстове, така и в официално регламентираното направление.

4. Обобщение:

Гл. ас. д-р Албена Крумова Крумова е учен и преподавател, който доказва трайните си интереси в областта на педагогическата психология и съвременните подходи към образователната практика. Представените материали за конкурса показват ресурс и за бъдеща активна научно-изследователска работа.

Заклучение:

Въз основа на посочените научни постижения и цялостната академична и преподавателска дейност на кандидата, предлагам на членовете на уважаемото жури да гласуват *положително* и Албена Крумова Крумова да бъде избрана на академичната длъжност “доцент” в СУ по професионално направление: 3.2. Психология /Възрастова и педагогическа психология – педагогическа психология/.

18. 02. 2018 г.

Автор на становището:
/проф. д-н Клавдия Сапунджиева/